

Obsah

1. TEÓRIA	3
1.1 POJEM INFORMÁCIE V HISTORICKÝCH SÚVISLOSTIACH	3
1.2 VÝZNAM INFORMÁCIÍ A INFORMAČNÝCH TECHNOLOGIÍ V PODNIKATELSKEJ ČINNOSTI FIRMY.....	4
1.3 SKLADOVÉ HOSPODÁRSTVO A EKONOMICKÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM.....	5
1.4 POTREBA KVALITNÝCH INFORMÁCIÍ PRI VÝBERE EIS.....	8

www.euroekonom.sk

1. Teória

1.1 Pojem informácie v historických súvislostiach

Podstatnou črtou, ktorou sa človek odlišuje od ostatnej prírody, je výmena informácií. Žiadny živočíšny druh nemá vyvinuté formy komunikácie do takej miery ako človek. Každý deň prijíma, vyhodnocuje a odovzdáva nespočetné množstvo informácií rôzneho charakteru a v rozmanitej podobe. Používa pritom prostriedky, ktoré boli ešte pred niekoľkými rokmi len súčasťou filmov science-fiction. Vývoj v oblasti medziľudskej komunikácie bol však veľmi dlhý a začal sa už v období, keď naši predkovia začali na dorozumievanie používať mimiku, gestikuláciu a hovorenú reč. Prostredníctvom reči začali označovať veci a javy, dávali ich do vzájomných súvislostí a mohli vyjadrovať svoje skúsenosti a zážitky. Bol tu však veľký problém – informácie sa uchovávali väčšinou len v ľudskej myslí a časom strácali na presnosti a úplnosti.

Vývoj však pokračoval ďalej a približne pred 5 000 rokmi, okolo roku 3 000 pred n. l., jedna z krajín Stredného východu – Sumer - dosiahla v priebehu niekoľkých storočí vrcholný rozvoj v politike, ekonomickej oblasti, v náboženstve a literatúre. Tento úspech bol priamo spätý s vynájdением písma, dôležitého nástroja komunikácie. Jeho vynájdение bolo prevratnou zmenou v medziľudskej komunikácii a určilo nový smer v rozvoji materiálneho a duchovného života človeka. Umožňovalo totiž uchovávať informácie relatívne presné a úplné – teda v takej podobe, v ktorej boli využiteľné aj pre nasledujúce generácie.

V dejinách nášho letopočtu je jednou z najvýznamnejších udalostí v oblasti šírenia informácií vynájdение kníhtlače Johannesom Gutenbergom v roku 1455. Táto udalosť samozrejme neznamená zrod knihy ako takej – tá existovala už od antických čias vo forme rukopisov. V období stredoveku vznikali intelektuálne potreby – vzdelanci sa usilovali získať spoľahlivé texty, podľa možnosti čo najvernejšie k pôvodnej autorskej verzii. Stávalo sa totiž, že odpisovači sa dopúšťali nepresností alebo zasahovali do textu namiesto toho, aby ho iba kopírovali. Takto vznikla na konci stredoveku potreba nového spôsobu reprodukovania textov, ktorá vyvrcholila práve spomínaným vynájdением kníhtlače. Začiatkom tohto roka vyšla v USA kniha s názvom „Tisíc rokov – tisíc osobností“, v ktorej autori uvádzajú najvýznamnejšie osobnosti v tomto tisícročí. Na prvé miesto umiestnili práve Johanna Gutenbergu.

V 19., ale najmä v tomto storočí sa postupne presadzovala nová forma prenosu informácií – elektronická – ktorá sa rozvíjala vďaka rôznym vynálezom – elektriny, telegrafu, telefónu, rádia, televízie a podobne. Význam elektronického prenosu informácií bol obrovský – umožnil prenášať informácie v reálnom čase bez oneskorenia, ktoré bolo nutne spojené s prenosom informácií písomnou formou.

Najväčší pokrok v rýchlosti spracovania a šírenia informácií sa uskutočnil v 2. polovici tohto storočia v súvislosti so vznikom počítačov, v čom zohrali významnú úlohu najmä americké firmy. Počítače boli už od svojich počiatkov využívané, okrem iného, aj v súvislosti s ekonomickou činnosťou podnikov. Využívali sa pri riadení výroby, zabezpečovaní rôznych ekonomických agend a pod. Boli však príliš rozmerné a dostupné len pre veľké firmy a štátny sektor, pretože mohli pracovať len v klimatizovanom bezprašnom prostredí so stálou teplotou. Technický pokrok a miniaturizácia však čoskoro vyriešili aj tento problém a v 70. rokoch sa začali vyrábať mikropočítače. Ešte stále však boli málo dostupné pre široké využitie, pretože boli veľmi drahé. V súčasnosti sa však darí prekonávať aj tento problém a počítač sa vo vyspelých krajinách stáva bežnou súčasťou nielen firiem, ale aj domácností.

Význam počítačov by pravdepodobne nebol taký veľký, keby nebolo možné ich vzájomné prepojenie. Táto myšlienka sa prvýkrát zrealizovala v roku 1968 v USA v podobe experimentálnej počítačovej siete ARPANET, do ktorej boli zapojené počítače niekoľkých inštitúcií. Ďalším významným medzníkom bol rok 1987, kedy americká agentúra NSF vytvorila sieť NSFNET, ktorá sa stala základom pre súčasnú „sieť sietí“ – internet. Komerčné využitie internetu povolila vláda USA v roku 1991 a odvtedy sa táto sieť stala najrýchlejšie sa rozvíjajúcim médiom – odhaduje sa, že ročný nárast počtu používateľov Internetu dosahuje v súčasnosti 100%.

Formy šírenia informácií, ktoré som popísal, nemajú veľa spoločných znakov. Spája ich však jeden dôležitý fakt - sú súčasťou postupného procesu zrýchľovania a skvalitňovania prenosu informácií. V súčasnosti sa cení omnoho viac ako inokedy nielen úplnosť a presnosť informácie, ale aj rýchlosť, s akou sa dostane k príjemcovi.

1.2 Význam informácií a informačných technológií v podnikateľskej činnosti firmy

Jednou z oblastí, kde kvalita a rýchlosť informácie hrajú rozhodujúcu úlohu pri dosahovaní cieľov, je podnikateľská činnosť. Dnes už berieme ako samozrejmosť vyspelé informačné technológie, vďaka ktorým sa svet akoby zmenšil. Spojenie možno nadviazať takmer s každým miestom na Zemi prakticky okamžite. Dodávku tovaru na

ktorékoľvek miesto možno realizovať do 24 hodín. Videokonferencie riadiacich pracovníkov firiem sú pomaly už rutinnou záležitosťou.

Prínosy z využitia informačných technológií pre činnosť firmy sú široké, podľa časopisu Moderní řízení [8] ide o 6 základných oblastí prínosov:

Tabuľka 1 Prejavy prínosov z aplikácie prostriedkov IT

Oblasť	Vývojová tendencia
Technická koncepcia produktov	Vysoký podiel produktov typu hi-tech vybavených prvkami samoriadenia a umelej inteligencie.
Dynamika rastu	Zvyšovanie produkcie a rozširovanie pozície na trhu pri poklese objemu základných prostriedkov a počtu pracovníkov.
Profesná skladba zamestnancov	Tendencia od úzkej špecializácie k univerzalite pri výraznom podiele schopností súvisiacich s prostriedkami informačných technológií.
Organizačná štruktúra	Decentralizácia rozhodovania, znižovanie počtu stupňov hierarchie manažmentu.
Rozhodovacie procesy	Viac alternatív riešenia neurčitých situácií, ktoré sú posudzované viackriteriálne pri modelovaní ich predpokladaných účinkov.
Stratégia pôsobenia manažmentu	Participatívny štýl vedenia relatívne autonómnych pracovných tímov vo voľných štruktúrach organizačného usporiadania v sieti viacrozmerných vnútropodnikových pracovných a komunikačných väzieb.

Zdroj: Moderní řízení, [8]

Jednou z oblastí, kde firmy čoraz častejšie využívajú vymoženosti informačných technológií, je podnikový informačný systém (IS). Podľa časopisu Moderní řízení „IS je práca s informáciami, ktorá zahŕňa ich vznik, organizáciu a štruktúru, uloženie, aktualizáciu, správne uplatnenie atď.“ Na trhu sa objavujú produkty s názvom „komplexné integrované IS“, ktoré zahŕňajú súbor hardwaru, softwaru a služieb podpory.

1.3 Skladové hospodárstvo a ekonomický informačný systém

Japonci tvrdia, že úroveň zásob je jedným z najlepších ukazovateľov úrovne organizácie. Žiaľ, prax často ukazuje, že v mnohých našich podnikoch nie sú uplatňované skoro žiadne systémy pre riadenie zásob. Väčšina rozhodujúcich parametrov sa určuje empiricky, či intuitívne, čo má za následok neúmerný rast stavu zásob, neprehľadné materiálové a informačné toky a neproduktívne viazanie kapitálu do

zásob. Na odstránenie týchto rezerv je nevyhnutné analyzovať, hodnotiť a riadiť skladové hospodárstvo ako ucelený podsystem v činnosti podniku.

Práve týmito problémami sa zaoberá relatívne mladá vedná disciplína – logistika. Jej predmetom je doprava, manipulácia a skladovanie zásob rôzneho druhu na ceste od dodávateľa k spotrebiteľovi. Cieľom logistiky je:

- integrovanie týchto častí do celkového systému materiálového toku,
- vybudovanie riadiaceho, kontrolného a evidenčného systému,
- zváženie výhod a nevýhod rôznych alternatív pri rozhodovaní a voľba optimálneho riešenia.

Na základe logistickej teórie, systém skladového hospodárstva sa dotýka viacerých problémov. Medzi základné podľa [10] patria:

- problém množstva, druhov a usporiadania zásob v sklade
- problém sortimentu
- problém pohybu zásob v priestore a čase
- problém kapitálu viazaného v zásobách
- problém nákladov súvisiacich so skladovaním zásob

Podľa Tomeka [12] systém skladového hospodárstva zahŕňa 4 základné okruhy:

- technológia a organizácia skladovania
- riešenie skladového systému
- riešenie toku materiálu
- riešenie manipulačného systému

Systém skladového hospodárstva nemožno chápať oddelene, je veľmi úzko prepojený s ďalšími systémami ako je príprava výroby, zásobovanie, výrobný proces a spolu tvoria podsystemy pojmu materiálové hospodárstvo.

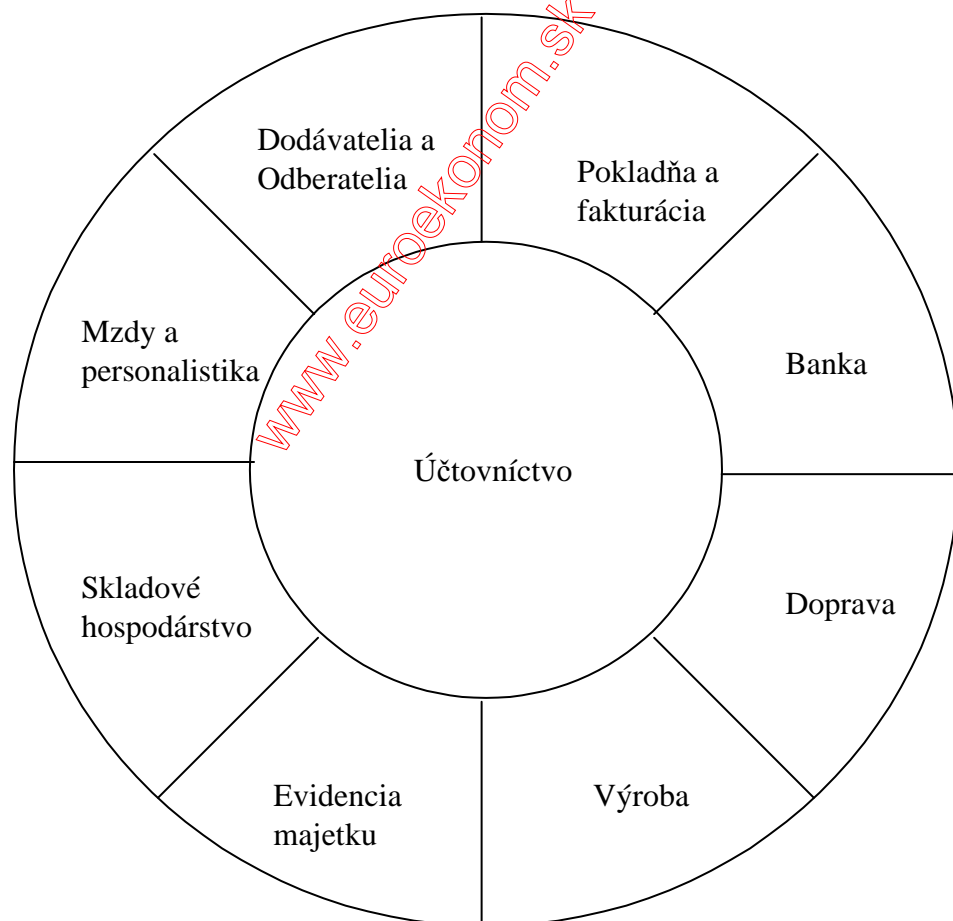
Realizácia logistických cieľov bola až do 50. rokov v podnikoch často chaotická, informácie neboli vzájomne prepojené. V ďalších rokoch však dochádza k postupnému formovaniu a zdokonaľovaniu logistickej teórie a praxe, čomu výrazne napomohol od 70. rokov už spomínaný rozvoj počítačov a počítačových programov (softwaru).

Zatiaľ, čo v minulosti sa vo firmách využívala automatizácia v oblasti spracovania informácií na riešenie čiastkových problémov (napríklad faktúrovacie stroje, účtovacie stroje a pod.), v súčasnosti je trendom v oblasti vývoja informačných technológií vývoj už spomínaných komplexných informačných systémov, využitelných vo všetkých činnostiach podniku.

Vo svojej diplomovej práci by som sa chcel venovať softwarovej zložke takéhoto systému, ktorú však softwarové firmy označujú nejednotne. Na trhu je možné stretnúť sa s názvami ako účtovnícky software, ekonomický software, manažérsky informačný systém, ekonomický informačný systém a pod. Pre účely tejto práce budem na označenie takéhoto softwaru používať pojem „ekonomický informačný systém“ (skrátene EIS).

Úlohou EIS je okrem legislatívne vyžadovaných činností umožňovať efektívne a prehľadne zapisovať a sledovať veľké množstvo informácií, využiteľných v riadiacich, plánovacích a rozhodovacích procesoch firmy. Takýto systém je zložený z viacerých častí – modulov – ktoré sú vzájomne poprepájané. Systém modulov najčastejšie sa vyskytujúcich v EIS, uvádzam na nasledovnom obrázku.

Obrázok 1 Štruktúra ekonomického informačného systému

Podobnú nejednotnosť ako pri pomenovaní samotného softwaru je možné si všimnúť aj pri pomenovaní podsystému riadenia zásob. Softwarové firmy používajú názvy ako napríklad Skladové hospodárstvo, Sklady, Riadenie zásob, Evidencia zásob a pod. Pre účely tejto práce budem používať na označenie činností súvisiacich s riadením zásob pojem „skladové hospodárstvo“.

Vo svojej diplomovej práci sa v súlade s jej zámerom sústredím na oblasť riadenia skladového hospodárstva a na možnosti využitia ekonomického informačného systému pri tejto činnosti.

1.4 Potreba kvalitných informácií pri výbere EIS.

V súčasnosti sa na slovenskom softwarovom trhu stretávame s veľkým množstvom firiem ponúkajúcich EIS. V reklame na takýto produkt sa zväčša dozvedáme o silných stránkach takéhoto produktu. Výrobca často vynakladá vysoké finančné prostriedky na jeho reklamu, v ktorej nájdeme slová ako „najnovšia technológia“, „automatický“, „komplexné riešenie“ a podobne. Môže tak vzniknúť dojem, že daný program naozaj dokáže vykonávať úkony, pri ktorých sa pracovník len pozerá ako jeho počítač rieši jeho problémy. Ako sa však môže potenciálny záujemca presvedčiť, že software, ktorý chce firma zaobstarať, je naozaj taký kvalitný, ako o ňom tvrdí výrobca – softwarová firma?

Pri riešení tohto problému z hľadiska výberu produktu zo širokej ponuky na trhu a z hľadiska jeho použitia pri riadení skladového hospodárstva, je nutné položiť a zodpovedať 3 základné otázky:

1. **Odkiaľ môže získať informácie potenciálny záujemca o EIS?** Táto otázka je dôležitá z toho dôvodu, že firma, ktorá sa rozhoduje pre kúpu EIS, musí získať informácie o takomto produkte z objektívnych zdrojov.
2. **Aké vlastnosti by mal mať EIS, ktorý chce firma využívať pri riadení skladového hospodárstva?** Firma si musí stanoviť, aké vlastnosti by mal mať software tak všeobecne, ako aj z hľadiska jeho využitia pri riadení skladového hospodárstva. Musí si dopredu určiť, aké funkcie bude požadovať od EIS pre riadenie skladového hospodárstva vo svojej firme.
3. **Ako si má potenciálny záujemca vybrať zo širokej ponuky na trhu?** Pri širokej ponuke EIS na slovenskom trhu môže byť pre firmu problémom výber

toho správneho. Porovnanie vlastností viacerých produktov je obtiažne, pretože ide väčšinou o vlastnosti kvalitatívneho charakteru.

www.euroekonom.sk